

**ONTWERPBESCHIKKING VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT**

ons kenmerk
Z/149942-283013

Op de op 21 juni 2021 ontvangen aanvraag van Waterschap Brabantse Delta te Breda om een ontheffing krachtens artikel 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor het project "Verbetering Regionale Keringen Brabantse Delta", voor het traject Terheijden-Molenstraat, nabij de Laakdijk te Terheijden in de gemeente Drimmelen.

plaats / datum
's-Hertogenbosch,
22 september 2021

BESLUIT

Onderwerp

Op 21 juni 2021 hebben wij van Waterschap Brabantse Delta een aanvraag ontvangen voor een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het overtreden van verboden ten aanzien van beschermde soorten, dit als gevolg van de uitvoering van het project “Verbetering Regionale Keringen Brabantse Delta”, traject Terheijden-Molenstraat, nabij de Laakdijk te Terheijden in de gemeente Drimmelen.

Ontwerpbesluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluiten, gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in deze ontheffing,

- I. aan Waterschap Brabantse Delta, Bouvignelaan 5, 4836 AA te Breda, de gevraagde ontheffing te verlenen, op grond van artikel 3.10, tweede lid, juncto artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, van de bepaling als bedoeld in:
  - artikel 3.10, eerste lid, onder b, van de Wet natuurbescherming, voor de:
    - wezel (*Mustela nivalis*),voor de periode van 1 februari 2022 tot en met 1 februari 2025;
- II. dat de beschrijving van de activiteiten in de aanvraag, voor zover deze betrekking heeft op de soorten als bedoeld onder I, het Activiteitenplan (Antea Group, projectnummer 0459172.100, van. 14 juni 2021) en de aanvullingen deel uitmaken van deze ontheffing;
- III. aan deze ontheffing voorschriften te verbinden die zijn opgenomen onder onderdeel ‘voorschriften’, en ook dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van de deze ontheffing:
  - Bijlage 1: overzichtstekening van de projectlocatie
  - Bijlage 2: locatie(s) van de maatregelen
  - Bijlage 3: meldingsformulier start werkzaamheden (zie voorschrift 1)

Rechtsmiddelen

Zienschijzen

Het ontwerpbesluit, met bijbehorende stukken, wordt op grond van de Algemene wet bestuursrecht ter inzage gelegd. Gedeputeerde Staten maken de terinzagelegging op de gebruikelijke wijze, via www.offcielebekendmakingen.nl, bekend. Eenieder kan binnen zes weken na de start van de ter inzage termijn eventuele zienschijzen over het ontwerpbesluit indienen bij Gedeputeerde Staten.

INHOUDSOPGAVE

Besluit.....	2
Voorschriften.....	4
Procedurele overwegingen	6
Inhoudelijke overwegingen.....	8
1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming	8
1.1 <i>Beschermingsregimes</i>	8
1.2 <i>Interim omgevingsverordening Noord-Brabant</i>	8
2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep	9
2.1 <i>Aangevraagde activiteiten</i>	9
2.2 <i>Onderzoek soorten</i>	9
2.3 <i>Mitigerende maatregelen ter voorkoming van overtreding verbodsbepalingen</i>	11
2.4 <i>Mogelijke effecten op beschermde soorten</i>	12
2.5 <i>Compenserende maatregelen</i>	12
2.6 <i>Staat van instandhouding</i>	14
2.7 <i>Voorzorg andere beschermde soorten</i>	15
2.8 <i>Alternatievenafweging</i>	15
2.9 <i>Belang van de aanvraag</i>	16
3. Conclusie.....	17
Bijlage 1. Overzichtstekening van de Trajectlocatie	18
Bijlage 2. Locatie van de Voorzieningen.....	19
Bijlage 3. Meldingsformulier start handelingen beschermde soorten	20

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden aanvangen bekend is, doch uiterlijk 2 weken voor aanvang van de activiteiten, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar ons op te sturen.
2. De ontheffinghouder dient onmiddellijk contact met ons op te nemen via info@odbn.nl, indien bij het uitvoeren van de activiteiten andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen, of andere activiteiten als bedoeld in onderdeel I en II van het besluit noodzakelijk zijn. Ook dient dan onderzoek te worden uitgevoerd om aan te tonen dat de activiteiten, zoals beschreven in het activiteitenplan, geen negatieve effecten hebben op deze soorten. Als negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten dient voor deze soorten alsnog een (aanvullende) ontheffing aangevraagd te worden.
3. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan deze ontheffing verbonden voorschriften.
4. Deze genoemde (rechts)personen dienen op de hoogte te zijn van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.
6. De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de hier genoemde voorschriften, de mitigerende maatregelen uit te voeren zoals beschreven in de aanvraag, paragraaf 4.1.3 van rapport 'Nadere onderzoeken Soortenbescherming WSBD regionale keringen' (Antea Group, projectnummer 459172.100, d.d. 18 juni 2021) en hoofdstuk 6 van het activiteitenplan (Antea Group, projectnummer 0459172.100, d.d. 14 juni 2021) en de aanvullende gegevens van 24 augustus 2021, 3 september 2021, 9 september 2021, 16 september 2021 en 21 september 2021.
7. De activiteiten en hier genoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige¹ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.

Specifieke voorschriften

8. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient de locatie buiten de kwetsbare periode van kleine marters en buiten het broedseizoen van vogels, dus globaal in de periode tussen 1 september en 1 maart, ongeschikt gemaakt te worden. Wel dienen gedurende de winter koude (vorst en sneeuwdek) periodes te worden gemeden.
9. Het ongeschikt maken in de minst kwetsbare periode dient uiterlijk drie dagen vooraf aan de werkzaamheden afgerond te zijn. Het ongeschikt maken dient:
  - te gebeuren onder begeleiding van een ecologisch deskundige; en
  - van binnen (het midden van de projectlocatie) naar buiten uitgevoerd te worden.
10. Een dag voorafgaand aan het ongeschikt maken en vooraf aan de werkzaamheden dient een controle door een ecologisch deskundige plaats te vinden. De werkzaamheden mogen pas starten na expliciete toestemming en een natuurvrijverklaring van de ecooloog.

---

¹ Wat wij hieronder verstaan staat in de toelichting op het aanvraagformulier:

https://www.brabant.nl/applicaties/producten/wet_natuurbescherming_ontheffing_beschermde_soorten_16411

11. Na het ongeschikt maken in de minst kwetsbare periode dient de projectlocatie ongeschikt te blijven voor broedvogels en kleine marterachtigen. Dit dient plaats te vinden onder begeleiding van een ecologisch deskundige.
12. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen op basis van de aanvraag en de hier genoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de initiatieflocatie, dienen, voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden, van de inhoud van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit aantoonbaar na te leven.
13. Dit ecologisch werkprotocol dient ter informatie aan ons te worden toegezonden op uiterlijk twee weken voor aanvang van de werkzaamheden, via info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer Z/149942.
14. De tijdelijke maatregelen voor de kleine marterachtigen (voorzieningen en inrichting) dienen in stand te worden gehouden totdat de permanente maatregelen gerealiseerd en beschikbaar zijn, waarbij rekening dient te worden gehouden met de gewenningsperiodes. Daarnaast mogen de tijdelijke voorzieningen pas verwijderd worden op het moment dat deze aantoonbaar niet in gebruik zijn door beschermde soorten. Het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen van wezel dient plaats te vinden buiten de meest kwetsbare periodes. Voor de wezel is de kwetsbare periode half maart tot 1 september en tijdens koude winterperiodes. De voorzieningen mogen enkel verwijderd worden onder begeleiding van een ecologisch deskundige.
15. De ontheffinghouder, het Waterschap Brabantse Delta te Breda, is verantwoordelijk voor het geschikt houden van de locatie voor dezelfde functies (leefgebied en verblijfsmogelijkheden) voor de wezel zoals in deze ontheffing beschreven. Dit houdt in het bijzonder in dat genoemde ontheffinghouder verantwoordelijk is voor het op correcte wijze nemen van de tijdelijke en permanente maatregelen voor, tijdens en na de werkzaamheden.
16. Alle handelingen en bevindingen dienen door de ecooloog te worden bijgehouden in een logboek. Ook dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Dit logboek dient op verzoek van een toezichthouder direct te worden overhandigd.

PROCEDURELE OVERWEGINGEN

Aanvraag

Op 21 juni 2021 hebben wij van Waterschap Brabantse Delta te Breda een aanvraag voor een ontheffing ingevolge artikel 3.10, tweede lid, juncto artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen.

De aanvraag is op 24 augustus 2021, 3 september 2021, 9 september 2021, 16 september 2021 en 21 september 2021 aangevuld. Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag, het activiteitenplan en de aanvullingen. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/149942.

Gedragscode

Er kan geen gebruik worden gemaakt van de 'Gedragscode Wet natuurbescherming voor Waterschappen' doordat deze niet ziet op handelingen die vallen onder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Bevoegd gezag

Omdat de activiteit wordt verricht in de provincie Noord-Brabant zijn Gedeputeerde Staten (verder: GS) op grond van artikel 1.3 van de Wnb bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Als dit aan de orde is betrekken wij tevens de gevolgen van de activiteit voor de soorten buiten onze provinciegrens bij ons besluit.

Gecoördineerde voorbereiding

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben op 31 mei 2021 besloten op het project "Verbetering regionale keringen Mark, Dintel, Vliet" van waterschap Brabantse Delta, hoofdstuk 5, paragraaf 2, van de Waterwet van toepassing te verklaren. Dit betekent dat Gedeputeerde Staten bevorderen dat de besluiten die voor de uitvoering van het projectplan Waterwet nodig zijn op gecoördineerde wijze, met toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, worden voorbereid. De coördinatie voorziet in het zoveel mogelijk stroomlijnen van vergunningaanvragen, kennisgevingen, het ter inzage leggen van stukken, het indienen van zienswijzen bij Gedeputeerde Staten en het instellen van beroep bij de Raad van State.

Ontvankelijkheid

Voor de aspecten van de aanvraag waarvoor een ontheffing vanuit de Wnb is vereist hebben wij beoordeeld of de aanvraag volledig is en voldoende gegevens bevat. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een ontheffing is gevraagd.

Crisis- en herstelwet (Chw)

Omdat de "Verbetering regionale keringen Mark, Dintel, Vliet" een project betreft als bedoeld in artikel 5.4, eerste lid, van de Waterwet, is op grond van artikel 1.1, eerste lid, onder a, in samenhang met categorie 2.2 van bijlage I van de Crisis- en herstelwet, deze wet van toepassing. Dit brengt onder meer met zich mee dat:

- Het beroepschrift reeds de gronden van beroep moet bevatten. Het indienen van een pro-forma beroepschrift of het aanvullen na afloop van de beroepstermijn is niet mogelijk;

- De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, na afloop van de beroepstermijn, een termijn van 6 maanden heeft voor het doen van een uitspraak op een beroep.

Overige regelgeving

Bij de beoordeling van deze aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan soortenbescherming op grond van de Wnb en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving kan daarom aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of bouwen.

Deze aanvraag is niet getoetst aan het onderdeel Natura 2000 van de Wnb. Mogelijk is hiervoor ook een vergunningplicht op grond van de Wnb aan de orde. Als dit het geval is dient de aanvrager ook deze bij de provincie aan te vragen.

INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN

1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Wet natuurbescherming zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Artikelen 3.1, 3.2 en 3.4 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. Artikelen 3.3 en 3.4 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de ontheffing.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Artikelen 3.5 en 3.6 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. De artikelen 3.8 en 3.9 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een ontheffing.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Artikel 3.10 van de Wnb heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten en geeft de voorwaarden waaronder GS ontheffing kunnen verlenen.

Voor alle soorten geldt in alle gevallen de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb). Het gaat dan zowel om beschermd als onbeschermd dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een ontheffing is verleend. Hierin wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In artikel 5.4 van de Wnb zijn gronden opgenomen waarop een verleende ontheffing kan worden ingetrokken of gewijzigd. De ontheffing kan in elk geval worden ingetrokken als blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

1.2 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben ten aanzien van soortbescherming aanvullende kaders vastgesteld. Deze zijn neergelegd in paragraaf 2.6.1 van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant. Voor bepaalde soorten en handelingen zijn vrijstellingen opgenomen.

2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep

2.1 Aangevraagde activiteiten

De aangevraagde activiteiten betreffen het verbeteren van de stabiliteit en/of hoogtenormen van deelgebied Terheijden-Molenstraat dat deel uitmaakt van de trajectdelen langs het Mark-Dintel-Vlietsysteem. Het project maakt deel uit van project "Verbetering Regionale Keringen Brabantse Delta".

Het te versterken traject in de gemeente Drimmelen betreft een dijkverlegging langs de ijsbaan. De waterkering wordt verlegd door het 'dijkje' dat er al ligt te versterken. De aanvraag betreft alleen het perceel kadastraal bekend Terheijden, sectie H, perceelnummer 401, omdat hier leefgebied van wezel wordt aangetast. In het gebied wordt een aantal bomen en struiken verwijderd, maar het lijnvormig element op deze locatie blijft behouden.

Er zijn twee maatwerklocaties. Aan de noordwestzijde ligt de inlaat van het gemaal. Hier moet ook de aansluiting op de weg gemaakt worden (Maatwerklocatie 1). Aan de zuidoostzijde van het gebied moet de bestaande watergang afgesloten worden met een waterkerende constructie (waterkerende damwand) (Maatwerklocatie 2). Hierbij moet rekening worden gehouden met de inlaat/doorvoer van een warmte-koude systeem. Hier moet ook de aansluiting gemaakt worden met de Markschans.

Tot slot moet rekening worden gehouden met de EVZ aan de buitenzijde (westzijde) van de te versterken dijk.

Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in de aanvraag (Activiteitenplan: Antea Group, projectnummer 0459172.100, van. 14 juni 2021, § 1.5) en in de aanvullingen van 24 augustus 2021, 3 september 2021 en 9 september 2021.

De werkzaamheden zullen plaatsvinden in de periode van 1 april tot en met september omdat dit het seizoen is met de kleinste kans op hoog water voor dit watersysteem, om zo de risico's die dit met zich meebrengt zo klein mogelijk te houden. Bij een dijkversterking wordt de huidige dijk door de ingrepen eerst verzwakt voordat deze kan worden versterkt. De planning per activiteit is nog niet in detail in deze fase aan te geven aangezien die invulling door de aannemer wordt gemaakt. De aanbesteding voor de uitvoering zal plaatsvinden na vaststelling van het Projectplan Waterwet (PPWW). De beschrijving van de werkzaamheden voor de realisatiefase wordt door de aannemer ingevuld binnen de kaders van het Voorontwerp en het PPWW. Een aannemer wordt pas geselecteerd na vaststelling van het PPWW. De verdere uitwerking zal na aanbesteding en gunning van het werk middels werkprotocollen verder worden gepreciseerd.

De locatie Terheijden-Buitengebied is verbonden aan de uitvoering in deze projectfase. De locatie maakt echter geen deel uit van onderhavige ontheffing doordat volgens de aanvrager geen verbodsbepalingen overtreden worden van de Wnb.

2.2 Onderzoek soorten

In 2020 is door Antea Group, op basis van het Voorkeurs Alternatief (VKA), een beoordeling gemaakt in de verschillende projectgebieden of nader onderzoek noodzakelijk is. Op 15 juni 2020 is vanaf circa 08:00 uur een terreinbezoek uitgevoerd in het kader van een nieuwe quickscan door een deskundig ecoloog van Antea Group, bij licht bewolkt weer met een temperatuur van circa 17°C. Tijdens het terreinbezoek zijn de projectgebieden met de auto bereikt en vervolgens te voet belopen.

In de quickscan van Arcadis zijn meerdere deelgebieden in de gemeente Drimmelen getoetst als één geheel. Vanwege de diversiteit aan aanwezige (geschikte of ongeschikte) biotopen, is het deelgebied in gemeente Drimmelen opgesplitst in zeven extra deelgebieden. Het betreft, naast Terheijden-Molenstraat (waar deze ontheffing op ziet), de volgende deelgebieden:

- Terheijden buitengebied;
- Terheijden Markschans;
- Terheijden Bastion;
- Terheijden Markkant;
- Terheijden Haven;
- Terheijden Lacunes.

Naar aanleiding van de quickscan is onderzoek is bij Terheijden-Molenstraat noodzakelijk geacht naar kleine marterachtigen en de bever.

Voor overige beschermde soorten als overige grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, amfibieën, reptielen, vissen, insecten en flora is vastgesteld dat hiervoor geen geschikt (essentieel) leefgebied aanwezig is of dat, waar zij wel aanwezig zijn, de handelingen niet zullen leiden tot overtreding van een verbodsbepaling uit de Wnb.

Ten aanzien van algemene broedvogels is geen nader onderzoek uitgevoerd, doordat is vastgesteld dat er geen broedvogels met jaarrond beschermd nest aanwezig zijn. Aangenomen kan worden dat er tijdens het broedseizoen slechts nesten van algemene broedvogels aanwezig zijn.

Het uitgevoerde onderzoek naar beschermde soorten is beschreven in hoofdstuk 3 van de bij aanvraag gevoegde rapportage 'Nadere onderzoeken Soortenbescherming WSBD regionale keringen' (Antea Group, 459172.100, d.d. 18 juni 2021) en de aanvullingen van 24 augustus 2021, 3 september 2021, 9 september 2021, 16 september 2021 en 21 september 2021.

Doordat in een later stadium bleek dat kap van bomen en verwijdering van struweel toch aan de orde is is een extra veldinspectie uitgevoerd op 14 september 2021 en op 21 september 2021.

Broedvogels met een jaarrond beschermd nest en eekhoornnesten

In het seizoen zonder blad aan de bomen is gezocht naar potentiële jaarrond beschermde nesten van broedvogels en eekhoornnesten. Het veldbezoek is uitgevoerd op 7 december 2020.

Ter plaatse van Terheijden-Molenstraat zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen.

Kleine marterachtigen

Bij de nadere onderzoeken is de Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming (Bouwens, 2017) aangehouden. Onderzoek is uitgevoerd middels het toepassen van een losse cameraval en een buis-cameraval (zg. 'Struikrover').

De cameravallen zijn op 27 juli en 1 augustus 2020 in het veld geplaatst. Elke twee weken zijn de batterijen, SD-kaarten en het lokaas vervangen. Het eerste deel van het veldonderzoek is beëindigd op 9 oktober, het laatste deel is afgerond op 24 oktober 2020. Doordat de inzet grotendeels binnen de kwetsbare periode is uitgevoerd en mede in de nazomer gedurende een langere periode dan voorgeschreven is onderzocht achten wij het onderzoek afdoende, ondanks dat is afgeweken aan minimaal 6 weken onderzoek in de periode maart-augustus of 12 weken daarbuiten conform de gestelde methodiek in de provinciale Handreiking Kleine Marters (Bouwens, 2017).

Het kennisdocument stelt daarnaast als geschikt onderzoeksmateriaal voor bunzing de cameraval en mogelijk nestkast en voor de wezel de marterbox, sporenbuis en nestkast. Een struikrover is een nieuw onderzoeksmateriaal dat bestaat uit een buis met een cameraval en lokstof (sardientjes). De struikrover is een effectief gebleken onderzoeksmiddel².

---

² <https://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/2020-11/Scriptie%20Effectief%20opzoek%20naar%20Kleine%20Marters.pdf>

De vijf struikrovers worden net zoals de Mostela voldoende geacht, gezien deze als een combinatietechniek van een marterbox en een cameraval kan worden beschouwd.

Geschikt leefgebied is met name te vinden bij de natuurisbaan, ten oosten van het deelgebied. Bij de uitvoering van de maatregelen worden er verblijfplaatsen van de wezel geschaad, met name door de aantasting aan het bosperceel aan de zuidkant.

Bever

Nader onderzoek naar de bever is uitgevoerd op 17, 18 en 19 februari 2021. Bij deze bezoeken is gezocht naar sporen voor de aanwezigheid van de bever, zoals wissels, territoriale markeringen, beverdammen, beverburchten of vraatsporen. Ook is een inschatting gemaakt of, indien afwezig, het projectgebied geschikt is voor toekomstige kolonisatie door de bever.

Er zijn geen sporen van de bever aangetroffen in het deelgebied. Er zijn wel geschikte elementen in en rondom het deelgebied aanwezig. De watergang die aan de westelijke kant van de natuurisbaan grenst, is doodlopend en relatief geïsoleerd. Langs de westelijke kant van Terheijden zijn ook meerdere bomen, hoofdzakelijk wilgen, aanwezig. De eerder genoemde watergang valt echter droog tijdens de zomer, een potentiële locatie voor een burcht is zodoende uitgesloten. Bij de bomen zijn indicaties aanwezig van menselijke activiteit, waaronder vernieling van de bomen en snoeiwerkzaamheden. Het kan niet worden uitgesloten dat de bever in huidige aanwezige burcht aan de andere kant van de Mark in de toekomst de bomen in het deelgebied gebruikt als voedsel, maar het is wel uitgesloten dat hier sprake zal zijn van essentieel leefgebied. Negatieve effecten op de bever zijn daarom uitgesloten.

Het deelgebied bevat in potentie geschikt leefgebied voor de bever en bij een onverstoorde situatie kan de bever het gebied gaan bezetten. In de nabije toekomst wordt de bever nog niet verwacht, maar bij territoriumdrift in de toekomst (indien de beverpopulatie blijft groeien) is bezetting mogelijk.

Vleermuizen

In gebied Terheijden-Molenstraat is geen onderzoek verricht naar vleermuizen. In de toenmalige fase van het project was het voornemen om de bomen te handhaven, waardoor kap niet is meegenomen in de nadere onderzoeken. De essentie van potentiële vliegroutes en foerageergebieden wordt door de kap niet significant aangetast. Wat betreft verblijfplaatsen is op 14 september 2021 en op 21 september 2021 een extra veldbezoek uitgevoerd om de bomen te controleren op potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Vastgesteld is dat deze niet aanwezig zijn (Memo Antea Group, projectnummer 459172.103, d.d. 21 september 2021).

Een essentieel foerageergebied is mede niet aanwezig. Wel zijn potentiële vliegroutes van vleermuizen aanwezig die van essentieel belang kunnen zijn.

2.3 Mitigerende maatregelen ter voorkoming van overtreding verbodsbepalingen

Algemene broedvogels

De werkzaamheden zullen plaatsvinden in het broedseizoen, namelijk in de periode van 1 april tot en met september. In samenspraak met de aannemer wordt gekeken waar uitvoering niet binnen de gewenste projectperiode kan worden gerealiseerd in verband met de voorwaarden voor de beschermde soorten. Op deze locaties zal worden nagegaan of het mogelijk is om ook in de gesloten periode bepaalde werkzaamheden toe te staan waarbij de veiligheid niet in het geding is en de beschermde soorten in de kwetsbare periode worden ontzien. Daarnaast wordt het gebied voor start uitvoering tijdig onderzocht door ecologen. Zij geven zo nodig aan waar het gebied ongeschikt gemaakt moet worden voor verblijf van beschermde soorten, dit ter voorkoming van overtreding Wnb.

Vleermuizen

De kap van de bomen heeft geen nadelige effecten op een potentiële vliegroute. Er blijven ruim voldoende bomen en vegetatie aanwezig om in de functies foerageren en vliegroute voor vleermuizen te voorzien.

Overtreding ten aanzien van potentiële vliegroutes wordt daarnaast voorkomen door geen werkzaamheden uit te voeren tijdens de vliegperiode van vleermuizen in de avond/nacht en niet te werken met verlichting dat kan uitstralen op de potentiële vliegroutes (water en bosschage). De vleermuizen kunnen de locatie ook in de toekomst blijven gebruiken en de damwand kunnen ze ontwijken of passeren.

In het werkprotocol wordt opgesteld dat niet is toegestaan dat de potentiële vliegroute van de watergang en bosschages wordt verstoord.

Nu preventieve maatregelen van alle aanwezige soorten en functies niet voldoende zijn om overtreding de in hoofdstuk 3 van de Wnb genoemde verboden te voorkomen, is voor het uitvoeren van de aangevraagde activiteit een ontheffing nodig. De compenserende maatregelen op hoofdlijn zijn opgenomen onder paragraaf 2.5 van dit besluit.

2.4 Mogelijke effecten op beschermde soorten

Voor de wezel is geschikt leefgebied aanwezig binnen het projectgebied. Geschikt leefgebied is met name te vinden bij de natuurbaan, ten oosten van het deelgebied. Bij de uitvoering van de maatregelen worden verblijfplaatsen van de wezel geschaad. De wezel kan diffuus binnen het projectgebied een verblijfplaats hebben, maar wordt met name verwacht aan het bosperceel aan de zuidkant. Doordat verblijfplaatsen binnen de gehele projectlocatie kunnen voorkomen kan gesteld worden dat het leefgebied rondom de potentiële verblijfsmogelijkheden essentieel leefgebied betreft voor de wezel. Daarnaast zijn de uitwijkmogelijkheden beperkt. Het voornemen heeft dus effect op (mogelijke) verblijfplaatsen, lijnvormige trajecten en essentieel leefgebied van de wezel.

De aanvrager geeft aan dat door het uitvoeren van de activiteiten:

- leefgebied (foerageergebied en migratie) met mogelijke verblijfplaatsen van de wezel; worden beschadigd of vernield.

Dit zijn een overtredingen van de verbodsbepalingen zoals bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onder b, van de Wnb.

2.5 Compenserende maatregelen

In paragraaf 4.10.3 van rapport 'Nadere onderzoeken Soortenbescherming WSBD regionale keringen' (Antea Group, 459172.100, d.d. 18 juni 2021) en hoofdstuk 6 van het activiteitenplan (Antea Group, 0459172.100, d.d. 14 juni 2021) en de aanvullende gegevens van 3 september 2021, 9 september 2021, 16 september 2021 en 21 september 2021 is beschreven welke maatregelen worden genomen om de effecten voor wezel zoveel mogelijk te voorkomen. In grote lijnen gaat het om de volgende maatregelen:

Algemeen:

- De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd;
- De uitvoering van de werkzaamheden worden verwerkt in een ecologisch werkprotocol;
- De uitvoering van de werkzaamheden vinden plaats onder ecologische begeleiding.

Voorafgaand aan de werkzaamheden:

- Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen minimaal drie maanden van tevoren de voorzieningen voor de kleine marterachtigen te zijn gerealiseerd;

- De marterhopen kunnen naast het deelgebied, in de groene zone, worden aangelegd;
- De nestkasten worden vervolgens in deze takkenrillen verwerkt. Per 60 meter wordt een nestkast geplaatst, per 20 meter een marterhoop, wat neerkomt op in totaal ten minste twee nestkasten en 6 marterhopen;
- De marterhopen worden ingericht volgens de richtlijnen van de Beheerwijzer (Westra, Kuipers, 2018);
- Hierna wordt het deelgebied eerst ongeschikt gemaakt voordat de werkzaamheden kunnen starten:
  - Er wordt drie dagen van tevoren gestart met maaiwerkzaamheden om het deelgebied ongeschikt te maken (maaien van vegetatie en verwijderen dekking), dit onder ecologische begeleiding;
  - Hierna kunnen, na controle en vrijgave door een ecooloog, de werkzaamheden starten.

Tijdens de werkzaamheden:

- Tijdens de werkzaamheden wordt één werkrichting gehanteerd, om de dieren de tijd te geven zich richting het bosschage dan wel marterhopen te verplaatsen.

Na de werkzaamheden:

- Na de realisatie van het voornemen keert de functie van het gebied weer terug naar de oorspronkelijke situatie.
  - Potentiële verblijfplaatsen zijn in huidige situatie mogelijk aanwezig in de hogere bermbegroeiing. Deze kunnen na afloop van de werkzaamheden weer worden ingenomen door de kleine marterachtigen.
  - Het waterschap laat de geplaatste marterhopen zoveel mogelijk liggen en zal na goedkeuring en op aanwijzing van een ecooloog enkel de marterhopen verwijderen op locaties waar deze niet behouden kunnen blijven.

Kwetsbare periode:

De werkzaamheden zullen plaatsvinden in de periode van 1 april tot en met september. In samenspraak met de aannemer wordt gekeken waar uitvoering niet binnen de gewenste projectperiode kan worden gerealiseerd in verband met de voorwaarden voor de beschermde soorten. Op deze locaties zal worden nagegaan of het mogelijk is om ook in de gesloten periode bepaalde werkzaamheden toe te staan waarbij de veiligheid niet in het geding is en de beschermde soorten in de kwetsbare periode worden ontzien. Daarnaast wordt het gebied voor start uitvoering tijdig onderzocht door ecologen en wordt aangegeven waar het gebied ongeschikt gemaakt moet worden voor beschermde soorten en waar mitigatie nodig is gedurende de uitvoering.

De maatregelen zijn weergegeven in figuur 2 van bijlage 2.

Extra voorschriften:

De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Wij nemen ter aanscherping en borging ervan extra voorschriften op. Het betreft de volgende aanvullende mitigerende maatregelen:

- Voorafgaand aan de werkzaamheden dient de locatie buiten de kwetsbare periode van kleine marters en buiten het broedseizoen van vogels, dus globaal in de periode tussen 1 september en 1 maart, ongeschikt gemaakt te worden. Wel dienen gedurende de winter koude (vorst en sneeuwdek) periodes te worden gemeden. Dit voorschrift is opgenomen omdat de kwetsbare periode van kleine marterachtigen (periode van 15 maart tot 1 september) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zelf niet kan worden ontzien. Dit doordat de werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden in de periode 1 april tot en met september. Deze periode valt tevens samen met een deel van het broedseizoen.

- Het ongeschikt maken in de minst kwetsbare periode dient uiterlijk drie dagen vooraf aan de werkzaamheden afgerond te zijn. Het ongeschikt maken dient:
  - te gebeuren onder begeleiding van een ecologisch deskundige; en
  - van binnen (het midden) naar buiten uitgevoerd te worden.
 Dit voorschrift is opgenomen doordat door te werken van binnen naar buiten, meerdere vluchtmogelijkheden ontstaan. Uiterlijk drie dagen vooraf aan de werkzaamheden het ongeschikt maken afronden, is benodigd om dieren nog een extra kans te geven het projectgebied in rust te verlaten.
- Een dag voorafgaand aan de werkzaamheden dient een controle door een ecologisch deskundige plaats te vinden. De werkzaamheden mogen pas starten na expliciete toestemming en een natuurvrijverklaring van de ecooloog.
Dit voorschrift opgenomen uit voorzorgsbeginsel om zekerheid te hebben dat bij de start van de werkzaamheden geen soorten meer aanwezig zullen en kunnen zijn.
- Na het ongeschikt maken in de minst kwetsbare periode dient de projectlocatie ongeschikt te blijven voor broedvogels en kleine marterachtigen. Dit dient plaats te vinden onder begeleiding van een ecologisch deskundige.
Dit voorschrift is opgenomen om (her)vestiging van vogels en kleine marterachtigen te voorkomen.
- De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen op basis van de aanvraag en de hier genoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de initiatieflocatie, dienen, voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden, van de inhoud van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit aantoonbaar na te leven.
- Dit ecologisch werkprotocol dient ter informatie aan ons te worden toegezonden op uiterlijk 2 weken voor aanvang van de werkzaamheden, via info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer Z/149942.
- De tijdelijke maatregelen voor de kleine marterachtigen (voorzieningen en inrichting) dienen in stand te worden gehouden totdat de permanente maatregelen gerealiseerd en beschikbaar zijn, waarbij rekening dient te worden gehouden met de gewenningsperiodes. Daarnaast mogen de tijdelijke voorzieningen pas verwijderd worden op het moment dat deze aantoonbaar niet in gebruik zijn door beschermde soorten. Het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen van wezel dient plaats te vinden buiten de meest kwetsbare periodes, te weten voor wezel is de kwetsbare periode tussen half maart tot 1 september en tijdens de koude winterperiode. De voorzieningen mogen enkel verwijderd worden onder begeleiding van een ecooloog.
- De ontheffinghouder, het Waterschap Brabantse Delta te Breda, is verantwoordelijk voor het geschikt houden van de locatie voor dezelfde functies (verblijfsmogelijkheden) voor de wezel zoals in deze ontheffing beschreven. Dit houdt in het bijzonder in dat genoemde ontheffinghouder verantwoordelijk is voor het op correcte wijze nemen van de tijdelijke en permanente maatregelen voor, tijdens en na de werkzaamheden.
- Alle handelingen en bevindingen dienen door de ecooloog te worden bijgehouden in een logboek. Ook dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Dit logboek dient op verzoek van een toezichthouder direct te worden overhandigd.

2.6 Staat van instandhouding

In hoofdstuk 7 van de bij de aanvraag gevoegde rapportage Activiteitenplan (Antea Group, 0459172.100, d.d. 14 juni 2021) is beschreven in hoeverre de staat van de wezel in het geding is door het geplande project.

Door het nemen van adequate maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de wezel niet in het geding door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden.

2.7 Voorzorg andere beschermde soorten

Gelet op de locatie is het mogelijk dat tijdens of voorafgaand aan de werkzaamheden blijkt dat verbodsbepalingen ten aanzien van andere soorten of hun leefgebied worden overtreden. In dat geval mogen de activiteiten niet plaatsvinden en dient eerst te worden nagegaan of een aanvullende of nieuwe ontheffingsaanvraag noodzakelijk is.

In de voorschriften is daarom opgenomen dat, als er andere soorten worden aangetroffen, er voorafgaand aan het uitvoeren van de activiteiten hiernaar ecologisch onderzoek moet plaatsvinden, zodat kan worden nagegaan of er sprake is van een overtreding van een verbodsbepaling. Daarnaast geldt in alle gevallen de zorgplicht ten aanzien van alle beschermde soorten, voor zover de ontheffing hierop niet toeziet.

2.8 Alternatievenafweging

De locatie waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden is vastgesteld en zal niet worden gewijzigd. De bestaande dijk is op deze locatie gelegen en dient versterkt te worden. Het plan is locatie gebonden.

Tijdens de Verkenningsfase zijn in samenspraak met de omgeving en met zg. ‘dijk-inspiratieteams’ kansrijke alternatieven beoordeeld om de verbeteringen van de regionale waterkeringen te kunnen doorvoeren. Naar aanleiding hiervan is een Voorkeursalternatief nader uitgewerkt in een Voorlopig Ontwerp. Dit Voorlopig Ontwerp is de basis voor dit projectplan op grond van de Waterwet, artikel 5.4, eerste lid. In de verkenningsfase is rekening gehouden met natuur. Zo worden bijvoorbeeld in het projectgebied de aanwezige bomen (onder andere knotwilgen) intact gelaten. Na realisatie van het voornemen worden nieuwe geschikte elementen gerealiseerd ten behoeve van de kleine marterachtigen.

Voor de kleine marterachtigen worden zogeheten ‘vluchtheuvels’ gerealiseerd in de vorm van takkenhopen. De werkzaamheden worden uitgevoerd door te werken vanuit één kant (west naar oost) zodat dieren niet worden ingesloten. Op deze wijze worden de dieren vanaf de open percelen naar het bosperceel verjaagd. In de bosrand worden vóór de uitvoering takkenhopen als vluchtheuvels gerealiseerd.

Het gehele project “Verbetering Regionale Keringen Brabantse Delta” is van forse omvang, waarbij meerdere dijktrajecten worden versterkt. Om deze reden staat de planning vast. Daarnaast mag niet gewerkt worden in het gesloten seizoen, doordat dijken niet verzwakt mogen raken gedurende hoogwaterperiodes. Het waterschap moet de werkzaamheden uitvoeren in de periode 1 april tot en met september. Het is onfortuinlijk maar onvermijdelijk dat dit samenvalt met de kwetsbare periode van soorten. In samenspraak met de aannemer wordt gekeken waar uitvoering niet binnen de gewenste projectperiode kan worden gerealiseerd in verband met de voorwaarden voor de beschermde soorten. Op deze locaties zal worden nagegaan of het mogelijk is om ook in de gesloten periode bepaalde werkzaamheden toe te staan waarbij de veiligheid niet in het geding is en de beschermde soorten in de kwetsbare periode worden ontzien. Daarnaast wordt het gebied voor start uitvoering tijdig onderzocht door ecologen en wordt aangegeven waar het gebied ongeschikt gemaakt moet worden voor verblijf van beschermde soorten en waar mitigatie nodig is gedurende de uitvoering.

Gezien het bovenstaande is ons gebleken dat er geen redelijke alternatieven mogelijk zijn, die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

2.9 Belang van de aanvraag

De ontheffing is gevraagd op grond van het belang zoals genoemd in de Wnb in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, van de Wnb:

“in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten”.

Het versterken van de dijken is een project met hoge prioriteit. Doel van dit project is om de dijken in 2023 weer te laten voldoen aan de veiligheidsnormen die door de provincie zijn gehanteerd. De veiligheidsnormen voor de regionale waterkeringen staan in de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (2019, laatstelijk geactualiseerd in 2020). Op basis van die normen houdt het waterschap de regionale keringen op orde. Eens in de zes jaar worden de dijken getoetst. In 2013 zijn de regionale waterkeringen van Waterschap Brabantse Delta getoetst aan de destijds geldende norm, een beschermingsniveau van 1/100 per jaar, zoals beschreven in de Verordening Water Noord-Brabant (2009, geactualiseerd 2014). Dit betekent dat de keringen een waterstand bij een afvoergebeurtenis die gemiddeld eens in de 100 jaar voorkomt, moeten kunnen keren. Uit de toetsing van 2013 is gebleken dat een deel van de regionale keringen niet voldoet aan deze destijds geldende norm. Doelstelling van het project is bij te dragen aan de bescherming van West-Brabant tegen overstroming vanuit de regionale rivieren. Daartoe behoort ook het risico op overstroming vanuit het Mark-, Dintel- en Vlietsysteem bij de hogere waterstanden.

Hogere waterstanden treden op in dit systeem als het Volkerak-Zoommeer wordt ingezet als waterberging en wanneer de afvoer naar het Volkerak-Zoommeer gestremd is. Het versterken van een afgekeurde dijk is daardoor van zeer hoog belang. Om deze reden is het project van belang voor de volksgezondheid.

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat het belang voldoende onderbouwd is om de ontheffing te kunnen verlenen.

3. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij gevraagde ontheffing. De ontheffing wordt slechts voor de in het besluit genoemde soorten en beschreven activiteiten verleend. Deze ontheffing geldt alleen voor de activiteiten die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.

Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

BIJLAGE 1. OVERZICHTSTEKENING VAN DE TRAJECTLOCATIE

Figuur 1. Traject Terheijden-Molenstraat.

BIJLAGE 2. LOCATIE VAN DE VOORZIENINGEN

Figuur 2. Locaties van de voorzieningen voor, tijdens en na de werkzaamheden.

BIJLAGE 3. MELDINGSFORMULIER START HANDELINGEN BESCHERMDE SOORTEN

Meldingsformulier start handelingen ten aanzien van beschermde soorten
 Ontheffing Wet natuurbescherming, onderdeel beschermde soorten

Gegevens

Aanvraagnummer Z/149942
 Naam initiatief “Verbetering Regionale Keringen Brabantse Delta”
 Terheijden-Molenstraat
 Ontheffingsperiode voor de periode 1 februari 2022 tot en met 1 februari 2025
 Ontheffinghouder Waterschap Brabantse Delta
 Naam aanvrager .....
 Adres Bouvignelaan 5
 PC-Woonplaats 4836 AA, BREDA

Gegevens

werkzaamheden:

Contactpersoon uitvoering .....
 werkzaamheden .....
 Telefoonnummer (vast) .....
 Telefoonnummer (mobiel) .....
 Ecoloog betrokken bij .....
 uitvoering .....
 Locatie(s) werkzaamheden .....
 Datum gereedkomen .....
 compensatiemaatregelen .....
 Datum start .....
 werkzaamheden .....
 Overzicht planning .....
 werkzaamheden .....
 .....
 .....

Dit formulier dient zodra de aanvang van de handelingen met betrekking tot beschermde soorten bekend is, doch uiterlijk 2 weken van tevoren, te worden ingediend bij de Omgevingsdienst Brabant Noord

Retouradres	Omgevingsdienst Brabant Noord Email: info@odbn.nl	
--------------------	--	--